

ทูพลภาพ

ราชนัน กาญจนะวณิช

นับตั้งแต่ผมกลับมาเข้ารับราชการในประเทศไทย ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2490 เหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้รู้สึกว่าจะไม่มีความสงบในวงราชการของไทย ในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 ได้มีรัฐประหารโดยคณะทหารร่วมกับนักการเมืองอนุรักษนิยมซึ่งได้ทำใหวงราชการปั่นป่วนยิ่งขึ้น เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล ก็ย่อมมีการเปลี่ยนตัวอธิบดีและข้าราชการสำคัญ ๆ ไปด้วย วงการเมืองของไทยแตกเป็นสี่ก๊ก คือฝ่ายนายปรีดี พนมยงค์ร่วมกับหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ฝ่ายคณะรัฐประหาร ฝ่ายอนุรักษนิยมของนายดวง อภัยวงศ์ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการเก่าและนักการเมืองใหม่ของพรรคประชาธิปัตย์ และคณะทหารฝ่ายจอมพล ป.พิบูลสงคราม โดยที่ทั้งสามฝ่ายหลังได้พยายามกำจัดอิทธิพลฝ่ายแรก รวมทั้งหัวหน้าเสรีไทยจากภาคอีสานที่สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์

ย

ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2491 ได้มีการปราบปรามนายทหารเสนารธิการที่พยายามเปลี่ยนระบบทหารไม่ให้เข้าไปค้าขาย และต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 ก็มีการพยายามล้มอำนาจรัฐบาลที่เรียกกันว่า กบฏวังหลวง จนกระทั่งได้เกิดฆาตกรรมอดีตรัฐมนตรี 4 นายและบุคคลสำคัญอื่น ๆ อีก 2-3 นาย เมื่อกำจัดอำนาจของนายปรีดี พนมยงค์ได้สำเร็จแล้ว คณะรัฐประหารก็ลงมือปราบปรามกองทัพเรือ ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2492 เพราะกองทัพเรือไม่สนับสนุนคณะรัฐประหาร

ความแตกแยกในคณะรัฐประหารเองก็เริ่มเป็นรอยร้าวมากขึ้น เพราะการใช้อำนาจแย่งกันทำมาหากินโดยมิชอบ ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2493 จอมพลผิน ชุณหะวัณ และพลเอกเผ่า ศรียานนท์ ในสำนักราชครูจึงได้ชักชวนให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม และพลเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จับหลวงกาจสงครามส่งตัวออกนอกประเทศ

การปราบปรามกองทัพเรือนั้นปิดฉากลงในช่วง 29 มิถุนายน ถึง 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2494 เมื่อเกิด กบฏแมนฮัตตันขึ้น คณะรัฐประหารจึงมีอำนาจเด็ดขาดในระยะต่อมา

ผมเดินทางมาฝึกหัดงานที่ภูเก็ตในเดือนกรกฎาคม ในระหว่างที่เหตุการณ์ยังไม่สงบดี และรีบไปรายงานความเคลื่อนไหวทางการเมืองให้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตทราบเพราะเคยทำงานร่วมกันมาในระหว่างสงคราม ภายในไม่กี่วันก็นั้นเองก็มีเครื่องบินของทางราชการชนยาเสพติดไปส่งขึ้นเรืออเมริกันที่ข้างสนามบินไม้ขาว นายเหมืองชาวภูเก็ตคนหนึ่งได้ออกไปช่วยเหลือจนได้แหวน โ ก๊วยตียศโ เป็นเครื่องตอบแทน ผู้ว่าเองก็บอกว่าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับไม่ได้

อย่างไรก็ดี หลังจากรัฐประหารในปี พ.ศ. 2490 มานั้น ประเทศไทยได้ใช้รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2492 เป็นหลัก ซึ่งยังเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาวิจารณ์ความไม่ชอบธรรมของคณะรัฐมนตรีได้อยู่ ในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 คณะรัฐประหารจึงได้ถือโอกาสในระหว่างที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกำลังทรงเสด็จกลับประเทศไทย ทำการรัฐประหารตัวเองทางวิทยุเพื่อล้มอำนาจรัฐสภาและพระราชอำนาจ กลับมาใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2475 โดยมีสมาชิกสภาประเภท 2 ขึ้นอีก บรรดาข้าราชการประจำที่ชวนขายจะก้าวหน้าในตำแหน่งหรือหาทรัพย์สินจึงต้องเข้าไปอยู่ในอาณัติหรือสังกัดของผู้นำคณะรัฐประหารคนหนึ่งคนใดเพราะทหารและตำรวจได้เข้าไปแทรกแซงในหน่วยราชการ การธนาคาร และบริษัทการค้าต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

ในสภาวะทางการเมืองเช่นนี้ ผมรู้สึกโล่งใจที่ไม่ต้องรับราชการอยู่ในกรุงเทพฯ และไม่ต้องเข้าไปอยู่ใต้อำนาจของผู้นำคณะรัฐประหารคนหนึ่งคนใด เพื่อน ๆ ของผมที่มีการศึกษาดี ก็ยังทนทานอิทธิพลของผู้ใหญ่ที่ชอบทำมาหากินโดยมิชอบในยุคนั้นไม่ได้ การย้ายมาอยู่ภูเก็ตจึงเป็นการหลีกเลี่ยงมาหาความสงบอย่างน้อยก็จนกว่าความผันผวนทางการเมืองและความเสื่อมโทรมทางจริยธรรมจะบรรเทาลง

เดิมเมื่อผมมาฝึกหัดงานที่บริษัททุ่งคาฮาเบอร์ ทิน เครดดิ้ง ลิมิเตด ที่ภูเก็ตนั้นสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 10 ซอยสะพานหินมีพนักงานฝ่ายบริหารเพียง 4 คน คือมีวิศวกรเพียงคนเดียวที่ทำงานให้บริษัท ทุ่งคาฮาเบอร์ ทิน เครดดิ้ง ลิมิเตด สาขาภูเก็ตโดยตรง เพื่อควบคุมการบำรุงรักษาเรือชุดและโรงซ่อม ส่วนอีก 3 คนนั้นเป็นพนักงานบริหารของสำนักงานเขต ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมกิจการของบริษัททุ่งคาฮาเบอร์ ทิน เครดดิ้ง ลิมิเตด ทั้งที่ภูเก็ตและร้อนพิบูลย์ กิจการของบริษัททะเลจินดา คอนโซลิตีเดด ลิมิเตด ซึ่งมีประธานบัตระและที่ดินในจังหวัดภูเก็ตประมาณ 4,000 ไร่ ตลอดจนกิจการของบริษัททำมุนติง ทิน เครดดิ้ง ลิมิเตด ที่จังหวัดพังงา ส่วนกิจการของบริษัทไทยแลนด์ ทินไมนส์ และยะลาไมนส์ ในจังหวัดยะลานั้นขึ้นตรงต่อสำนักงานในประเทศมาลายา พนักงานบริหารของสำนักงานเขตเป็นผู้อำนวยความสะดวกคนหนึ่ง อีกคนหนึ่งเป็นสมุห์บัญชีเขต ส่วนคนที่ 3 เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตทางด้านทั่ว ๆ ไป ตลอดจนการสำรวจเพื่อแสวงหาแหล่งแร่เพิ่มเติม ซึ่งต้องอาศัยนักธรณีวิทยาจากประเทศมาลายามาช่วยบริหารเป็นครั้งคราว เพราะงานสำรวจมิใช่งานประจำผมมาฝึกหัดงานนั้นตำแหน่งผู้ช่วยว่างอยู่ เมื่อผมจึงต้องรับหน้าที่เป็นผู้ช่วย ตลอดจนงานก่อสร้างถนน สะพานและเรือชุดที่จังหวัดพังงาตามข้อตกลงกับทางราชการ การทำหน้าที่รักษาการแทนนั้นปกติใช้เวลาไม่เกิน 6 เดือน แต่การฝึกหัดงานให้ครบทุกด้านนั้นจะใช้เวลา 3 ปี

เมื่อนายวอเรน เจ. พาร์สัน ผู้อำนวยการเขตจะเดินทางกลับจากการพักผ่อนในยุโรป วิศวกรช่างกลคือ นายวอลเตอร์ ดรินเนน ซึ่งมีอายุใกล้เคียงกันก็ได้ลาออกทางสำนักงานในกัวลาลัมเปอร์จึงได้ส่งนายเรจินัลด์ เยทส์ เป็นหนุ่มชาวออสเตรเลียซึ่งเคยมีอาชีพประจำเรือล่าปลาวาฬมาก่อน นายเรจินัลด์ เยทส์เป็นคนพูดจาโผงผางไม่หนุ่มนวลเหมือนวิศวกรคนเก่าซึ่งเป็นชาวสก็อตแลนด์ ที่ได้ผ่านงานมากกว่า 20 ปีแล้ว ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2496 นายวอเรน เจ. พาร์สัน ผู้อำนวยการเขตได้ป่วยจนเป็นอัมพาตไม่สามารถใช้แขนขาได้ แต่โชคที่ที่นายวอเรน เจ. พาร์สัน ทำหน้าที่เป็นรองกงสุลอังกฤษประจำจังหวัดภูเก็ตทางสถานเอกอัครราชทูตอังกฤษในกรุงเทพฯ จึงได้ส่งเครื่องบินพิเศษมารับนายวอเรน เจ. พาร์สัน ไปรักษาตัวที่ปารีส และต่อมานายวอเรน เจ. พาร์สันก็เดินทางไปรักษาตัวต่อที่ประเทศออสเตรเลีย ก่อนออกเดินทางไปรักษาตัวนั้น นายวอเรน เจ. พาร์สัน ได้ขอให้ผมช่วยดูแลกิจการของบริษัทแทนทั้ง ๆ ที่ในขณะนั้นผมยังคงเป็นข้าราชการสังกัดกรมโลหกิจซึ่งได้มาฝึกหัดงานอยู่กับบริษัทยังไม่ครบหลักสูตร

งานควบคุมการก่อสร้างดัดแปลงเรือชุดที่จังหวัดพังงานั้น ก็เป็นงานที่ผมทำโดยตรงอยู่แล้ว แต่งานดัดแปลงเรือชุดที่ร่อนพิบูลย์ นครศรีธรรมราชนั้นก็ทำให้ผมต้องเสียเวลาเพิ่มเติม เพราะการเดินทางจากภูเก็ตไปร่อนพิบูลย์ในปี พ.ศ. 2496 นั้นไม่สะดวกนัก โดยปกติแล้วนายวอเรน เจ. พาร์สัน จะเดินทางไปตรวจงานที่ร่อนพิบูลย์โดยใช้รถยนต์ รถยนต์ และรถไฟ กล่าวคือเมื่อเลิกงานตอนเย็น 16.30 นาฬิกาแล้ว นายพาร์สัน ก็จะขึ้นรถยนต์ วิจิแลนด์ 11 เมตรใช้เครื่องยนต์ดีเซลเครื่องเดียววิ่งไปจังหวัดกระบี่ เมื่อถึงจังหวัดกระบี่หลังเที่ยงคืน นายพาร์สันก็จะเช่ารถจักรยานหรือรถสองแถวเดินทางตามถนนลูกรังไปยังอำเภอห้วยยอดจังหวัดตรัง เพื่อจับรถไฟเที่ยวเช้าไปลงที่สถานีร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้เพื่อจะได้ทำงานโดยไม่เสียเวลาโดยเอาเวลานอนกลางวันเป็นเวลาเดินทางด้วยรถยนต์ รถยนต์ รถไฟ

วิธีเดินทางอีกวิธีหนึ่งซึ่งนายรอบบสมุห์บัญชาชื้อชอบใช้ ก็คือเดินทางจากภูเก็ตไปยังจังหวัดสงขลาด้วยเครื่องบิน บ.ต.ท. แล้วเช่ารถยนต์ไปอำเภอหาดใหญ่ ตอนค่ำจะมีรถด่วนออกจากหาดใหญ่และไปถึงสถานีร่อนพิบูลย์ในตอนเช้ามีดี วิธีนี้ดีนักสำหรับน้อยกว่า แต่เสียเวลาทำงานไปหนึ่งวันและเสียเวลานอนไปหนึ่งคืนด้วยการรื้อรถเดินทางไปทำงานตามแบบของชาวต่างประเทศเช่นนั้น ทำให้สามารถใช้พนักงานได้น้อยคน

ในช่วงที่นายพาร์สันป่วยเป็นอัมพาตไปนั้น ผมเองก็ไม่ค่อยสบายและแพทย์ที่โรงพยาบาลมิชชั่นภูเก็ต ลงความเห็นว่าเป็นแผลที่ปอดไม่ควรทำงานหนัก แต่งานขอผมกลับหนักยิ่งขึ้น

ในระหว่างที่เรามีพนักงานบริหารเหลืออยู่ที่ภูเก็ตเพียง 3 คนนั้น คืบหน้าหนึ่งหลังจากที่นายรอบบและผมพร้อมภรรยาของเราได้กลับมาจากงานเลี้ยงพิธีแต่งงานของพนักงาน เมื่อเข้านอนไปไม่ได้ไม่กี่ชั่วโมง ผมก็ตื่นขึ้นเพราะไฟฟ้าดับ ไฟฟ้าที่เราใช้ในเวลากลางคืนนั้นเป็นไฟฟ้าที่มาจากโรงไฟฟ้าเล็ก ๆ ของบริษัทซึ่งอยู่หลังบ้านพักของวิศวกรช่างกลโดยอยู่ถัดไปจากบ้านพักของผม หลังจากไฟฟ้าดับไปสักครู่หนึ่ง ก็ได้ยินเสียงติดเครื่องและไฟฟ้าก็กลับเดินเป็นปกติ หลังจากนั้นไม่นานก็ปรากฏว่าไฟฟ้าดับลงอีกและอีกประมาณ 5 นาทีต่อมาผมก็ได้ยินเสียงปืนดังขึ้น ผมจึงควานหาไฟฉายแล้วรีบลงจากบ้านพักไปดูที่บริเวณโรงไฟฟ้า ก็พบว่านายเรจินัลด์ เยทส์ วิศวกรช่างกลของบริษัทได้ถูกยิงที่หน้าอก นายรอบบสมุห์บัญชาชื้อก็ตามมาที่หลังพร้อมทั้งถือไม้กอล์ฟมาด้วย ผมถามนายรอบบว่าจะไปเล่นกอล์ฟที่ไหนนายรอบบก็ตอบว่าเขาติดมือมาไว้ถ้าเมื่อจำเป็นก็จะใช้เป็นอาวุธตีผู้ร้าย จากนั้นเราก็เรียกคนขับรถเพื่อนำตัวนายเรจินัลด์ เยทส์ ส่งโรงพยาบาล และติดต่อคุณสง่า ยิ้มพัฒนา พนักงานของบริษัทผู้ทำหน้าที่ติดต่อกับทางราชการให้ไปแจ้งความกับตำรวจ

นายเรจินัลด์ เยทส์ ถูกยิงที่หน้าอกก็จริงแต่บาดเจ็บไม่สาหัส เพราะกระสุนถูกข้างมิได้ทะลุเข้าไปถูกอวัยวะภายใน เนื่องจากนายเรจินัลด์ เยทส์เป็นชาวออสเตรเลียทางกระทรวงมหาดไทยจึงได้ส่งให้ทางตำรวจสืบสวนและให้จับผู้ต้องสงสัยว่าเป็นมือปืนให้ได้โดยด่วน ภายในเวลาไม่ถึง 10 วันทางตำรวจก็จับผู้ต้องหาได้ เป็นพนักงานเชื่อมโลหะในโรงซ่อมของบริษัท ซึ่งได้สารภาพว่าเป็นผู้ยิงนายเรจินัลด์ เยทส์ เพราะถูกตำหนิตัดเงินเดือนในการทำงาน เมื่อตำรวจนำตัวผู้ต้องหามาถึงที่เกิดเหตุ ผมรู้สึกผิดสังเกตที่ผู้ต้องหาไม่รู้ทิศทางที่นายเยทส์ต้องเดินจากบ้านพักลงไปแก้ไขเครื่องกำเนิดไฟฟ้า นายเรจินัลด์ เยทส์เองก็ยืนยันว่าเขาไม่มีความขัดแย้งกับพนักงานที่ถูกจับกุม และขอเดินทางออกจากประเทศไทยเพื่อย้ายไปทำงานในประเทศมาลาया และถ้าไม่ให้ย้ายก็จะลาออกกลับประเทศออสเตรเลีย ทางบริษัทจึงยินยอมให้นายเรจินัลด์ เยทส์ย้ายไปอยู่ในมาลาयाได้ ก่อนออกเดินทางนายเยทส์ได้เขียนหนังสือถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลยืนยันว่า เขาไม่เคยทำให้ผู้ต้องหาโกรธเคืองและไม่เชื่อว่าผู้ต้องหาเป็นผู้ทำร้ายเขา

ผมมาฝึกหัดงานและทางบริษัทก็ได้ให้ผมควบคุมงานก่อสร้างและงานบริหารบางประเภทที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการเคยทำมาก่อน แต่ด้วยเหตุจำเป็น ผู้อำนวยการป่วยผมจึงต้องฝึกพนักงานแทนผู้อำนวยการด้วย เมื่อวิศวกรช่างกลเกิดย้ายไปโดยปัจจุบันทันด่วนผมจึงได้ฝึกหัดงาน 3 ตำแหน่งไปพร้อม ๆ กัน และภาวนาให้นายรอบบสมุห์บัญชาชื้อมีสุขภาพแข็งแรง เพราะผมไม่อาจรับงานทางด้านบัญชีได้อีก

นายรอบบเองก็มักจะปรึกษาผมอยู่เกือบทุกวันเกี่ยวกับปัญหาการตีความตามประมวลรัษฎากรของไทย ซึ่งแตกต่างกับของประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ งานทางด้านวิศวกรช่างกลนั้นไม่ต้องใช้ความรู้อะไรมาก เพราะทางบริษัทมีลุงหืด ศิริพรควบคุมเรือชุดอยู่แล้ว นอกจากนั้นในกรณีที่มีอะไรชำรุดจะต้องเตรียมคนจัดการซ่อม เพราะบริษัทมีเป้าหมายให้เดินเรือชุดให้ได้อย่างน้อยเดือนละ 600 ชั่วโมง ฉะนั้นจึงมีเวลาซ่อมจำกัด งานที่เสียเวลาและกำหนดเวลาซ่อมได้ยากก็คือหม้อน้ำร้อน ซึ่งมักจะเกิดในเวลากลางคืนและถูกลูกลูกที่ติดเรียกขอความช่วยเหลือหลังเที่ยงคืน และต้องรอนความร้อนลดลงเสียก่อน จึงจะเปลี่ยนท่อหม้อน้ำ (BOILER TUBE) ของเครื่องจักรไอน้ำได้

ในระหว่างที่ผมรับงานสามตำแหน่งอยู่นั้น หัวหน้ากองของผมที่กรมโลหกิจก็ได้มีหนังสือถึงผม ขอให้กลับไปรับหน้าที่ตามเดิมในกรุงเทพฯ โดยให้เหตุผลว่าได้ขอตำแหน่งชั้นเอกไว้ให้ เมื่อผมเรียนให้ท่านทราบว่าผมยังไม่อาจจะทิ้งหน้าที่ไปได้ เพราะทางบริษัทไม่มีพนักงานบริหารเพียงพอที่จะดำเนินงานได้ ท่านหัวหน้ากองก็ขอให้ผมรับหน้าที่ควบคุมเหมืองทดลองที่ทางราชการจะเปิดขึ้นที่ภูเขาหลังหมู่บ้านสะปาที่จังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2496 นั้น ทางรัฐบาลอเมริกันได้ให้เงินช่วยเหลือทางราชการ ทางกรมโลหกิจจึงเริ่มวางโครงการที่จะเปิดเหมืองทดลองด้วยการเจาะอุโมงค์ภูเขาที่สะปาเพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาตัวอย่าง และจะให้ผมมีผู้ช่วยด้วยอีกคนหนึ่ง ผมก็ได้รายงานให้ทราบว่าทั้ง ๆ ที่ผมมีงานอยู่เต็มมือแล้ว

ผมก็ยินดีที่จะไปตรวจเมืองทดลองนี้ได้วันละครั้ง แต่ผมไม่สามารถไปเฝ้าดูเมืองทดลองได้ทั้งวัน แต่ในความคิดเห็นของผม

ผมเห็นว่าโครงการเมืองทดลองนี้เป็นการใช้เงินภาษีของชาวไทยหรืออเมริกันอย่างไร้ประโยชน์

เพราะชาวภูเก็ตได้ประกอบอาชีพทำเหมืองแร่มาหลายร้อยปีแล้วด้วยวิธีการต่าง ๆ จนมีความชำนาญอย่างยิ่งไม่จำเป็นที่ทางราชการจะต้องมาทำเหมืองตัวอย่างให้ดู โดยเฉพาะทางด้านเหมืองอุโมงค์นั้นที่ยะลาก็มีเหมืองของบริษัทไทยแลนด์ ทินไมนส์ ซึ่งดำเนินการมาก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง และถ้าได้รับความช่วยเหลือปรับปรุงอัตราค่าภาคหลวงให้อยู่ในอัตราประมาณร้อยละสิบเหมือนเมื่อก่อนสงครามแทนที่จะเป็นร้อยละ 26

ก็จะดำเนินการได้เป็นเหมืองอุโมงค์ระดับนานาชาติ ที่จะผลิตโลหะดีบุกได้โดยไม่ต้องส่งแร่ไปถลุงยังต่างประเทศ

นอกจากนั้นทางราชการก็ยังมีเมืองทองที่จังหวัดนราธิวาสที่ยึดมาจากบริษัทฝรั่งเศสเมื่อปี พ.ศ. 2484 หลังกรณีพิพาทกับอินโดจีน ซึ่งน่าจะมีการบูรณะมากกว่า ยิ่งกว่านั้นที่ภูเก็ตเองก็มีเบอร์ พรประสิทธิ์ วิศวกรเหมืองแร่ซึ่งทำหน้าที่เป็นนายช่างตรวจเหมืองที่สามารถควบคุมการเจาะอุโมงค์ทดลองเล็ก ๆ ได้อยู่แล้ว

ในใจผมจึงไม่เห็นด้วยกับโครงการเมืองทดลอง ซึ่งจะเป็เมืองตัวอย่างที่จะสอนให้ประชาชนได้รับเอาเป็นแบบฉบับ

ผมเห็นว่าทางราชการควรจะมึหน้าทีควบคุมให้เมืองต่าง ๆ

ดำเนินตามแผนผังโครงการมิปล่อยให้มูดินทรายหรือน้ำขุ่นลงในทางน้ำสาธารณะมากกว่าที่จะไปทำเหมืองทดลองเล่น ๆ ถ้าคิดจะทำเหมืองก็ควรตั้งบริษัท

หรือซ่องคักรเหมืองแร่ที่มีอยู่แล้วเปิดเหมืองจริง ๆ หรือฟื้นฟูบูรณะเหมืองแร่ต่างชาติที่ได้ยึดมาแล้วมากกว่า เมื่อทางราชการเร่งเร้าให้ผมกลับกรุงเทพฯ

โดยที่ผมยืนยันว่าผมมีแผนทีปอดและไม่ควรทำงานหนัก และนายแพทย์ผู้รับรองนั้นก็เป็นายแพทย์คณะเซเวนต์เคย์แอดเวนต์ลิสท์ ทีเคร่งครัดในศาสนา

ในระหว่างนั้นยงลาภและผมก็กำลังหวังว่าเราจะได้อุตรสักคน เพราะในการคลอดบุตรคนแรกนั้นยงลาภก็ต้องพักฟื้นอยู่นาน หลังจากที่ต้องเสียบุตรคนแรกไป และเราก็ได้ขอให้อาจารย์อุดมศรี บุรณศิริ สถาปนิกผู้ออกแบบสร้างบ้านของเราที่ชอยไปดีมาดี ถนนสุขุมวิทที่กรุงเทพฯ ให้ดัดแปลงบ้านชั้นล่างเป็นโรงรถ ครัว ห้องอาหาร และห้องนั่งเล่นเพิ่มเติมจากเดิมที่มีเพียงห้องนอน 2 ห้องและห้องน้ำเท่านั้น และอาจารย์อุดมศรีก็แจ้งว่าได้ดัดแปลงเสร็จเรียบร้อยแล้วตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2496 บ้านหลังนี้เราสร้างไว้ก็ยังไม่เคยได้เข้าไปพักหรืออยู่แต่อย่างใด และผมคิดว่าถ้าทางราชการมีงานหรือโครงการที่เหมาะสมเมื่อใด เราก็จะย้ายกลับกรุงเทพฯ เมื่อเลิกฝึกหัดงานที่ภูเก็ตครบกำหนด 3 ปี

ทางพ่อของผมก็ป่วยเนื่องด้วยแคนเซอร์ในลำไส้ใหญ่ต้องผ่าตัด นายแพทย์สมาน มันตารณ ก็ลงความเห็นในเดือนกันยายน พ.ศ. 2496 ว่าจะอยู่ได้อีกไม่นาน

หลังจากที่ผมได้ลาป่วยครบกำหนดแล้ว ท่านหัวหน้ากองประสงค์จะให้ผมลาป่วยต่อไปได้โดยไม่รับเงินเดือน

แต่อยู่มาวันหนึ่งก็ได้รับหนังสือแจ้งว่าทางราชการได้ให้ผมออกจากราชการด้วยเหตุผลสุขภาพ

เมื่อนายวอเรน เจ. พาร์สัน รักษาตัวจนสุขภาพเป็นปกติกลับมาทำงานได้จึงรับรองว่าทางบริษัทจะจ้างผมให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยของผู้อำนวยการเขต

โดยให้ผมมีสิทธิและผลประโยชน์ตอบแทนเสมือนกับพนักงานบริหารชาวยุโรปหรือออสเตรเลีย ทีบริษัทส่งมาจากต่างประเทศ

โดยมีเงื่อนไขว่าผมต้องผ่านการตรวจสุขภาพอย่างละเอียดจากแพทย์ของบริษัทที่สำนักงานใหญ่ที่กรุงลอนดอนในประเทศอังกฤษ เมื่อทำงานครบ 3

ปีแล้วโดยนับจากวันที่ผมมาเริ่มฝึกหัดงาน

เมื่อนายวอเรน เจ. พาร์สัน รายงานไปให้ทางสำนักงานในกรุงกัวลาลัมเปอร์ทราบแล้ว ประมาณเดือนเศษ มร.เดวิด มิทเชล

ผู้แทนจากสำนักงานใหญ่ก็ได้นำสัญญาว่าจ้างมาให้ผมเซ็น เมื่อผมได้อ่านสัญญาแล้ว

ก็ปรากฏว่าสัญญาที่จะให้ผมเซ็นนั้นเหมือนกับสัญญามาตรฐานที่ใช้กับพนักงานบริหารจากต่างประเทศทุกประการ นอกจากข้อเดียวเท่านั้นที่มีปรากฏในสัญญา

คือสัญญาข้อที่กำหนดว่าเมื่อทำงานครบ 3 ปีแล้วจะให้หยุดพักผ่อน 6 เดือน โดยทางบริษัทจะออกค่าเดินทางไปยังประเทศอังกฤษ

และเมื่อได้รับการตรวจสุขภาพเป็นที่พอใจแล้ว จึงอาจจะต่อสัญญาอีก 3 ปี

ผมจึงเรียนผู้แทนบริษัทว่าสัญญานี้ยังบกพร่องเพราะขาดการหยุดพักผ่อนดังที่ปรากฏในสัญญามาตรฐานของพนักงานบริหารอื่น ๆ ผู้แทนบริษัทจึงอธิบายว่า

ที่ได้ตัดข้อความเกี่ยวกับการพักผ่อน 6 เดือนออก เพราะเกรงว่าจะเป็นตัวอย่างให้พนักงานชาวอินเดียซึ่งมีอยู่จำนวนมากในประเทศมาลายา

เรียกร้องผลประโยชน์เช่นเดียวกันโดยจะขอกลับประเทศอินเดียเมื่อครบสัญญาและบอกว่าสำหรับตัวผมมันถือเป็นเรื่องพิเศษ เป็นการตกลงกันอย่างสุภาพบุรุษ

ที่บริษัทจะจ่ายค่าเดินทางไปประเทศอังกฤษให้เมื่อทำงานครบ 3 ปี นับตั้งแต่ผมเริ่มมาฝึกหัดงาน

ผมจึงขอบคุณและเรียนให้ผู้แทนบริษัททราบว่าถ้าจะตกลงกันแบบสุภาพบุรุษแล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องมิสัญญาแต่ประการใด

เพราะการมีสัญญาเขียนไว้เพียงบางข้อนั้นตามความรู้สึกของผมแล้ว ก็สู้ไม่มีสัญญาเลยเสียจะดีกว่า ผู้แทนบริษัทก็ตอบว่าถ้าผมคิดเช่นนั้นก็ไม่เป็นไร

และนำสัญญานั้นกลับไป

ผมจึงเป็นพนักงานบริหารของบริษัทในเครือบริษัทแองโกล-โอเรียนเตล คนเดียวที่ไม่มีสัญญาว่าจ้าง ตลอดเวลาที่ได้ทำงานมาเกือบ 30 ปี

โดยถือข้อตกลงแบบสุภาพบุรุษเป็นหลัก และคณะกรรมการของบริษัทจัดการตลอดจนท่านประธานกรรมการของบริษัทลอนดอนทิน คอร์ปอเรชั่นในประเทศอังกฤษ

ก็ได้ปฏิบัติตนสมเป็นสุภาพบุรุษอย่างสมบูรณ์ตลอดจนกระทั่งบริษัทต้องเลิกกิจการไป

ย

ย